

Ett riksdagsjubileum

Riksdagen har firat jubileum i Arboga, den svenska demokratins födelsestad som det stolt heter i den jubileumstidning Arboga givit ut. För 550 år sedan kallade Engelbrekt representanter för Sveriges folk till möte. Riksstyret övertog av svenskarna och Engelbrekt utropades till hövitsman. Arboga möte år 1435 har sedan kommit att räknas som Sveriges Riksdags begynnelse.

Jubileet i Arboga ger anledning till vissa reflexioner. Sverige har en lång och intressant historia. Sveriges Riksdag är inget 1800-talspåfund. Dess rötter i bystämmor, ting och möten där representanter för allmogen samlades är även långt äldre än Arboga möte. Sverige har i själva verket urgamla frihetstraditioner som är väl värda att beakta och ta till vara i nuet.

Men det gör vi inte. Historielöshet har kommit att prägla det moderna svenska samhället. Under socialdemokratisk ledning har historiekunskap blivit ett efterfatt ämne i skolan. Under socialdemokratisk ledning skall vår historiekunskap inte sträcka sig längre tillbaka än till arbetarrörelsens framväxt.

Arbetarrörelsen har en ärorik historia att ta till vara, men rörelsen begår orätt mot sanning och verklighet när den förtränger all annan historia än sin egen. I högtidstal och i propaganda förhålls de egna insatserna medan andra grupper, organisationers, individers och företags arbete för det svenska samhällets utveckling förtigs eller förhånas.

Historieförfalskningen tar sig ibland groteska eller om man så vill komiska uttryck. I ett tal i Sandviken förbjöd Olof Palme moderaterna att använda Engelbrekt som symbol för sina frihetskrav.

Enligt Olof Palme kämpade Engelbrekt för de anställda mot arbetsgivarna, så han var minsann ingen moderat! Om Olof Palme kunde litet mera historia så visste han att Engelbrekt var bergsman, dvs företagare, och att han samlade allmogen för att protestera mot de höga skatter som tyngde bergshantering och bönder. På den tiden var fogdarna utländska. I dag är de inhemska. Men protesterna mot skatteutsugning vilar på samma grund. Människans rätt till frukterna av sitt arbete. Människans rätt till självständighet. Människans rättmätiga krav att kunna leva på sin inkomst när skatten är betald.

Sveriges historia begynte inte på 1800-talet i och med industrialismens genombrott och arbetarklassens framväxt. Sveriges Riksdag som samlade representanter för de fyra dominerande samhällsklasserna existerade i mer än 400 år innan representationsreformen blev aktuell. Allmogen har i Sverige alltid varit fri och myndig. Konungen valdes på ting ända fram till dess Gustav Vasa införde arvsriket. Skydd för människans frihet och trygghet till liv och egendom finns införd i våra tidigaste landskapslagar.

I svensk historia finns att uppmärksamma bla konungabalkarna i Södermannalagen, Birger Jarls fridslagar och Magnus Erikssons landslag (konungaleden). Under 1700-talet ägnades skyddet för individen stor uppmärksamhet, vilket bla tog sig uttryck i den tidens naturrättsläror, Montesquieus maktfördelningssystem och därpå vilande författningar. Under intryck av intresset för individens frihet författade 1809 års grundlagsfäder paragraf 16 i 1809 års regeringsform där Konungen förbjöds att

”någon fördärva eller fördärva låta” till bli ”personlig frihet – utan att han lagligen förvunnen och dömd är”. 1800-talets liberalism förde tanken på den enskildes frihet och oberoende vidare.

Socialdemokraterna vill enbart se den frihetskamp som är förenad med arbetarrörelsens framväxt. Detta var en för det moderna samhällets utveckling mycket viktig rörelse med klar förankring i svensk frihetstradition. Men den är inte den enda frihetskampen i historien av värde. Dess betydelse har avklingat i takt med att den kommit att identifieras med en institutionaliserad maktapparat. De kollektivistiska dragen i arbetarrörelsens tradition har betonats på bekostnad av den självständighet och myndighet för människorna som också var en del i 1800-talets och tidigt 1900-tals reformsträvanden. I dag talar socialdemokratin inte längre i termer av positiva friheter för människan utan om negativa: ”frihet från”.

Den kamp för individers och gruppers frihet och självständighet gentemot härs-

kare och olika makthavare som går genom historien och som är lika gammal som mänskligheten själv, den uppmärksammas inte. Att tala om den vore att erkänna att friheten har en självständig dimension, en dimension som inte är avhängig av marxistisk klassanalys och samhällets nuvarande organisation. Att erkänna frihetstraditionens urgamla rötter vore att tvingas inse att frihetskra- ven också kommer att resas mot dagens och morgondagens makthavare. Kraven på frihet är inte något som kan organiseras och lagstiftas bort, hur välvilliga makthavarna än må vara. Kraven på frihet kan bara bejakas. Kraven på frihet har också en individuell dimension. De må resas av enskilda eller grupper, men de handlar alltid till sist om människans rätt till självständighet.

Frihetstraditionens individuella dimension passar dagens socialdemokrati illa. Människan skall i socialismens ordnade värld få sina rättigheter i egenskap av medlem i ett kollektiv – inte som individ och medborgare.